

მართლმსაჯულების აქტუალური პრობლემები და მათი დაძლევის გზები

ლელა არხომაშვილი

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის
სამართლის სკოლის დოქტორანტი, ადვოკატი

საკვანძო სიტყვები:

სასამართლო, გადაწყვეტილება, შიშობრაბიტოვა

„ქვეყანას აქვს რეალური შანსი, მიიღოს დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მართლმსაჯულება, ჩვენ ეს შანსი უნდა გამოვიყენოთ. ეს კედლები ჩემთვის უცხო არ არის და შევეცდები, ეს მოლოდინი თქვენთან ერთად გავამართლო“¹, განაცხადა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარემ, ქალბატონმა ნინო გვენეტაძემ. ყოველი ჩვენთაგანი წლების განმავლობაში, სწორედ, ამ სიტყვებს ველოდით და დიდი იმედი გვაქვს, რომ მართლმსაჯულებაში არსებული ყოველი პრობლემა დაძლეული იქნება, თუ გამოცდილი და კვალიფიციური იურისტები თავიანთი შრომით გვერდში დაუდგებიან ქალბატონ ნინო გვენეტაძეს. დიდი ძალისხმევაა საჭირო, რომ კანონმდებლობაში არსებული ხარვეზები გამოსწორებულ იქნეს. სასამართლო პრაქტიკა აჩვენებს, რა არის კარგი და რა არის ცუდი, რეფორმამ რა კუთხით გაამართლა და პირიქით, რა კუთხით შეაფერხა სწრაფი მართლმსაჯულების განხორციელება. ძალიან ბევრი რამეა შესაცვლელი, დასახვენი, რომელიც, როგორც ავლნიშნეთ, დიდ შრომას მოითხოვს და ეჭვი არ გვეპარება, რომ თითოეული ჩვენთაგანი ძალას არ დაიშურებს, რომ თავისი წვლილი შეიტანოს იმ საქმეში, რასაც სამართლიანი სასამართლოს უფლება ჰქვია, რომელიც დამყარებულია მართლმსაჯულების ეფექტიან და სწრაფ განხორციელებაზე, რაც რწმენას დაუბრუნებს ადამიანებს.

მართლმსაჯულება ასე არის განმარტებული

1 <http://ipress.ge/new/3527-nino-gvenetadze-qveyanas-aqvs-realuri-shansi-miighos-miukerdzobeli-martlmsajuleba>

– სამართალი, კანონიერება, სასამართლო ხელისუფლების განხორციელების ფორმა, რაც ნიშნავს სასამართლოს მიერ სისხლის სამართლისა და საქმეების განხილვა-გადაწყვეტას, ესე იგი, კანონით დაცული სიკეთის ხელყოფის ფაქტის სასამართლო წესით დადგენას და

სამართალდამრღვევთა მიმართ სახელმწიფო იძულებითი ღონისძიებების გამოყენებას. საქართველოში მართლმსაჯულებას მხოლოდ საერთო სასამართლოები ახორციელებენ.²

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ მნიშვნელოვანი განმარტება გააკეთა **სასამართლოსადმი მიმართვის უფლების შეზღუდვის** თაობაზე.³

აღნიშნული სამოქალაქო საქმე ეხებოდა ა.ლ-შვილის განცხადებას, რომლითაც იგი მოითხოვდა კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებაზე საქმის წარმოების განახლებას. საკასაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ უფლების სასამართლო წესით დაცვის შესაძლებლობა სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის ერთ-ერთ ყველაზე ფუნდამენტურ პრინციპს წარმოადგენს, რაც გათვალისწინებულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-2 მუხლით. ამ ნორმის მიხედვით, ყოველი პირისათვის უზრუნველყოფილია უფლების სასამართლო წესით დაცვა. **საკასაციო სასამართ-**

2 <http://ka.wikipedia.org/wiki/>

3 უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა. საქართველოს უზენაესი სასამართლო. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამეწარმეო და სხვა კატეგორიის საქმეებზე. www.supremecourt.ge. (2011 წ. საქმე #ა-998-ა-7-2011)

ლომ განმარტა, რომ კანონის დასახელებული დანაწესი გულისხმობს პირის უფლებას, დაიცვას თავისი კანონიერი ინტერესები სასამართლოს მეშვეობით.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკაც (ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2005 წლის 30 ნოემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე - იედემსკი და იედემსკა პოლონეთის წინააღმდეგ) დასაშვებად მიიჩნევს, გარკვეულ შემთხვევაში პირის სასამართლოსათვის მიმართვის უფლების შეზღუდვის შესაძლებლობას. კერძოდ, ევროპული სასამართლოს განმარტებით, დასაშვებია გამონაკ-ლისი „ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის“ მე-6 მუხლის პირველი ნაწილით გარანტირებული სამოქალაქო უფლებებისა და ვალდებულებების დასაცავად მომჩივანი მხარის სასამართლოს ხელმისაწვდომობის ეფექტური უფლების გამოყენებისას.⁴

მიგვაჩნია, რომ სასამართლოების გაერთიანებით შეზღუდულია სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება. საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის თანახმად, ყოველ ადამიანს უფლება აქვს თავის უფლებათა და თავისუფლებათა დასაცავად მიმართლოს სასამართლოს.⁵

დღეის მდგომარეობით საქართველოში 22 გაერთიანებული სასამართლოა, ესენია:

1. ბათუმთან – ქობულეთი და ქობულეთის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
2. ქუთაისთან – ბაღდათის, ტყიბულისა და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
3. ამბროლაურთან – ონის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
4. ახალქალაქთან – ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
5. ახალციხესთან – ადიგენის, ასპინძისა და ბორჯომის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
6. ბოლნისთან – დმანისისა და მარნეულის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
7. **ზუგდიდთან** – გალი-გულრიფშისა და ოჩამჩირე-ტყვარჩელის რაიონული სასამართლოს უფლებამოსილება საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი

წესით ვრცელდება აბაშის, ამბროლაურის, ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, ზუგდიდის, თერჯოლის, ლანჩხუთის, ლენტეხის, მარტვილის, მესტიის, ოზურგეთის, ონის, სამტრედიის, საჩხერის, სენაკის, ტყიბულის, ქედის, ქობულეთის, შუახევის, ჩოხატაურის, ჩხორონყუს, ცაგერის, წალენჯიხის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხელვაჩაურის, ხობის, ხონისა და ხულოს მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები, ასევე, ბათუმი, ფოთი და ქუთაისი;

8. გორთან – კასპის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
9. გურჯაანთან – ლაგოდეხისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
10. ზესტაფონთან – თერჯოლისა და ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
11. ზუგდიდთან – მესტიის, ჩხორონყუსა და წალენჯიხის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
12. თეთრიწყაროსთან – წალკის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
13. თელავთან – ახმეტის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
14. მცხეთასთან – ახალგორის, დუშეთის, თიანეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
15. ოზურგეთთან – ლანჩხუთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
16. სამტრედიასთან – ვანისა და ხონის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
17. საჩხერესთან – ჭიათურის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
18. სენაკთან – აბაშისა და მარტვილის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
19. სიღნაღთან – საგარეჯოსა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
20. ცაგერთან – ლენტეხის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
21. ხაშურთან – ქარელისა და თიღვის მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები;
22. ბათუმთან – ხელვაჩაურის, ქედის, შუახევისა და ხულოს მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლები.

აღნიშნულ სასამართლოებთან გაერთიანებ-

4 www.supremecourt.ge/news/id/238

5 <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346>

ული რაიონები და სოფლები დიდი მანძილით არის დაშორებული რაიონულ სასამართლოებთან, რაც პრობლემას უქმნის მოსახლეობას, მიმართლოს სასამართლოს თავისი უფლებების დასაცავად. მოგიყვანთ მაგალითს, სადაც მე პირველად დავინიშნე მოსამართლედ, ეს იყო დუშეთის რაიონული სასამართლო, დუშეთი 4 კმ-ით დიდია აჭარაზე, სოფლები საკმაოდ დიდი მანძილით არიან დაშორებული დუშეთთან და ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც დუშეთში იყო რაიონული სასამართლო, ხალხს ძალიან უჭირდა სასამართლოში გამოცხადება, იყო შემთხვევები, რომ გასვლით პროცესებს ვაწყობდით. როგორც ავლნიშნეთ, მხარეებისათვის პრობლემას წარმოადგენდა დუშეთის რაიონულ სასამართლოში გამოცხადება, ამჟამად მცხეთაში გამოცხადება მათთვის უფრო მეტად გართულებულია მცხეთის ადგილმდებარეობის გამო, მოსახლეობას ტრანსპორტის გამოცვლა უხდება მცხეთაში ჩასასვლელად. ანალოგიურ პრობლემას წარმოადგენს მცხეთაში თიანეთიდან და მის რაიონში შემავალი სოფლებიდან მოსახლეობის ჩამოსვლა მცხეთის რაიონულ სასამართლოში. დიდი სურვილი რომ ჰქონდეთ სასამართლოში სარჩელის აღძვრის, აღნიშნული პრობლემის გამო, თავს შეიკავებენ, ამით, ვფიქრობთ, რომ ილახება მათი კანონით მინიჭებული უფლებები. ეს მხოლოდ ერთი მაგალითია. ასეთი პრობლემა არის ყველა გაერთიანებულ სასამართლოში შემავალი რაიონების და სოფლების მოსახლეობისათვის. მოგეხსენებათ, რომ უმეტესობას არ აქვთ საშუალება ადვოკატის მეშვეობით დაიცვას თავისი უფლებები. ჩვენი რეკომენდაციაა გაერთიანებული სასამართლოები დაუბრუნდნენ 2004 წლამდე არსებულ მდგომარეობას. ეს აუცილებელია და დიდ სირთულეებთანაც არ არის დაკავშირებული, რადგან ადგილებზე, სადაც იყო რაიონული სასამართლოები და ამჟამად მაგისტრი მოსამართლეები არიან, თითქმის ყველა გარემონტებულია და არის იდიალური პირობები გაერთიანებული სასამართლოების ფუნქციონირებისათვის. მართლმსაჯულების განხორციელების ყველაზე აქტიუალურ პრობლემად მიმაჩნია, სწორედ, სასამართლოების გაერთიანება, რომელიც სასწრაფო რეაგირებას მოითხოვს, აქედან უნდა დაიწყოს სასამართლო

რეფორმა, რისიც დიდი იმედიც გვაქვს უზენაესი სასამართლოს ახალი თავმჯდომარის. რეფორმა უნდა ემსახუროდეს ხალხის ინტერესებს. სასამართლოების გაერთიანებას, ვფიქრობთ, სასიკეთო არაფერი მოუტანია, პირიქით ამით გაუარესდა ხალხის მდგომარეობა, როგორც ავლნიშნეთ, მოსახლეობას წაერთვა კონსტიტუციით მინიჭებული უფლება, თავის უფლებათა და თავისუფლებათა დასაცავად მიმართლოს სასამართლოს.

სასამართლო რეფორმის მნიშვნელოვანი ელემენტია მოსამართლეთა რაოდენობის ზრდა. საქმეთა რაოდენობის და მოსამართლეთა სიმცირის გამო, ჭიანჭურდება საქმეთა განხილვა, როგორც პირველი ინსტანციის, ისე სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოებში. მოსამართლეები ვერ იცავენ საქმეთა განხილვის კანონით დადგენილ ვადებს. ხშირია შემთხვევა, როდესაც საქმეების განხილვა წლობით გრძელდება. უზენაეს სასამართლოში ერთ-ერთ საქმესთან დაკავშირებით, ორი წელი ჰქონდა საქმე მოსამართლეს წარმოებაში მიღებული, დასაშვებობის შესამონ-მებლად, მაშინ როდესაც კანონი ითვალისწინებს სამთვიან ვადას. უამრავი მაგალითის მოყვანა შეგვიძლია. აუცილებელია სწრაფად იქნეს კონკურსი გამოცხადებული და დაინიშნონ გამოცდილი და კვალიფიციური კადრები, რომლებიც აღმოხვრიან აღნიშნულ ხარვეზებს. ვთვლით, რომ მოსამართლეები არ უნდა ინიშნებოდნენ, უნდა ხდებოდეს მოსამართლეების არჩევა მოსახლეობის მიერ, რაც გამორიცხავს სასამართლოსადმი უნდობლობას.

ზემოთ აღნიშნულის გარდა, უამრავი პრობლემა არსებობს, რაც სასწრაფოდ უნდა იქნეს გამოსწორებული. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი მოითხოვს დახვეწას. ჯერ კიდევ სარჩელის რეგისტრაციის ეტაპზე ვლინდება ხარვეზები, რაც შემდგომში საქმეების გაჭიანურებას უწყობს ხელს. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 183-ე მუხლის თანახმად, სარჩელის (განცხადების) სასამართლოში შეტანისას სასამართლოს კანცელარია ახდენს სარჩელის (განცხადების) რეგისტრაციას და, თუ სარჩელი (განცხადება) შეაქვს იურიდიულ პირს, ინდივიდუალურ მენარმეს, ადვოკატს ან წარმომადგენელს (გარდა კანონიერი წარ-

ლიტერატურა

მომადგენლისა), ან თუ სარჩელი (განცხადება) შეიტანება იურიდიული პირის წინააღმდეგ, მოსარჩელეს (წარმომადგენელს) გადასცემს გზავნილს (სარჩელის (განცხადების) და თანდართული დოკუმენტების ასლებს) მოპასუხისათვის ჩასაბარებლად, ხდება ე.წ. "დაკონვერტიზება". თუ სარჩელი მიღებულ იქნა წარმოებაში, მოსამართლის თანაშემწე უკავშირდება წარმომადგენელს, რომ „დაკონვერტიზებული“ სარჩელი და მასალები გადასცემს მოპასუხეს. თუ მოხდა, რომ მოპასუხემ სასამართლოს მიერ მითითებულ ვადაში არ შეიტანა შესაგებელი, მოსამართლეს გამოაქვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო, ისე, რომ მოსამართლის მიერ, განჩინებით მოპასუხეს არ აქვს განმარტებული შესაგებლის წარუდგენლობის შედეგები, რომელიც აღნიშნული საფუძვლით გადაწყვეტილების აბსოლუტური გაუქმების საფუძველია. უზენაესმა სასამართლომ №ას-705-925-08 23 თებერვალი, 2009 წ. საქმეზე განმარტა: „შესაგებლის წარუდგენლობის შესაძლო შედეგს წარმოადგენს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 2321 მუხლით გათვალისწინებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღება... შესაგებლის წარდგენა მოპასუხის პროცესუალური ვალდებულებაა, რომლის შეუსრულებლობის შემთხვევაში მოქმედებს პრეზუმფცია, რომ მხარეს არ გააჩნია ან დაკარგა ინტერესი დავის მიმართ და ერთგვარი პროცესუალური სანქციის სახით, 2321 მუხლის შესაბამისად, ხდება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღება, მაგრამ იმ პირობებში, როდესაც მხარე ინფორმირებული არ არის თავისი პროცესუალური ვალდებულებებისა და მათი ნეგატიური შედეგების თაობაზე, სასამართლოს ვერ ექნება ვარაუდი, რომ მას არ აქვს ინტერესი თავი დაიცვას სარჩელისაგან. ამდენად, ასეთ შემთხვევაში, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღება დაუშვებელია... საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სასამართლომ, განსაზღვრავს რა შესაგებლის წარდგენის ვადას, იმავე განჩინებით უნდა განუმარტოს მხარეს, რომ სასამართლოს მიერ დადგენილ ვადაში, შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში, დაუსწრებელი გადაწყვეტილება იქნება მიღებული. აღნიშნული განმარტება მოცემული უნდა იყოს განჩინების სარეზოლუციო ნაწილში. ამგვარი განმარტების გარეშე,

სასამართლო არ არის უფლებამოსილი შესაგებლის წარუდგენლობის მოტივით დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მიიღოს“⁶. ჩვენი რეკომენდაციით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 183-ე მუხლიდან ამოღებულ უნდა იქნეს სიტყვები „და, თუ სარჩელი (განცხადება) შეაქვს იურიდიულ პირს, ინდივიდუალურ მენარმეს, ადვოკატს ან წარმო-მადგენელს (გარდა კანონიერი წარმომადგენლისა), ან თუ სარჩელი (განცხადება) შეიტანება იურიდიული პირის წინააღმდეგ, მოსარჩელეს (წარმომადგენელს) გადასცემს გზავნილს (სარჩელის (განცხადების) და თანდართული დოკუ-მენტების ასლებს) მოპასუხისათვის ჩასაბარებლად“.

პრობლემურია, ასევე, ხარვეზის შემთხვევაში, სარჩელის (განცხადების) მიღებაზე უარის თქმის შესახებ განჩინების გამოტანა. უკეთესი იყო როდესაც სამოქალაქო საქმეზე მოსამართლეს გამოჰქონდა განჩინება ხარვეზის შესახებ. ცვლილებებმა, უკუშედეგი გამოიღო, მოსარჩელე დიდი პრობლემის წინაშე დგება, რომელსაც უბრუნდება უკან სარჩელი და მასალები, მაშინ როდესაც შესაძლებელი უნდა იყოს, როგორც ცვლილებებამდე იყო, გამოსაწეროს ხარვეზი. ამით თავიდან იქნება აცილებული უსაფუძვლოდ დროის დაკარგვა.

დიდ პრობლემას წარმოადგენს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის

78-ე მუხლის დანაწესი, რომელიც სასამართლოს აძლევს შესაძლებლობას თავისი შეხედულებისამებრ სასამართლოს შენობაში „თვალსაჩინო ადგილზე“ გამოაკრას განჩინება სასამართლო შეტყობინების საჯაროდ გავრცელების შესახებ. რაც ფორმალურ ხასიათს ატარებს, თუმცა, სავალალო შედეგი მოაქვს მოპასუხისათვის. მოპასუხე, რომელმაც არ იცის მის წინააღმდეგ თუ არის რაიმე დავა, რა თქმა უნდა, არ მივა სასამართლოში, რომ წაიკითხოს სასამართლოს დაფაზე მის წინააღმდეგ გამოტანილი საჯარო შეტყობინება. უამრავი დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არსებობს, შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო, სწორედ, საჯარო შეტყობინების საფუძველზე

6 უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა. საქართველოს უზენაესი სასამართლო. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამეწარმეო და სხვა კატეგორიის საქმეებზე. www.supremecourt.ge. (23 02 2009 #12) გვ.39

გამოტანილი, რომლებიც შესულია კანონიერ ძალაში, ისევე საჯარო შეტყობინებით. ვფიქრობთ, ეს არათანაბარ პირობებში აყენებს მხარეებს, რაც ეწინააღმდეგება საქარ-თველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მეოთხე მუხლის პირველი ნაწილის მოთხოვნებს. სასამართლომ თავის ერთ-ერთ გადაწყვეტილებას საფუძვლად დაუდო განჩინება საჯარო პუბლიკაციის შესახებ, რომლითაც მოპასუხეს განემარტა, რომ სარჩელი და თანდართული მასალები მისთვის ჩაბარებულად ჩაითვლებოდა სასამართლო შეტყობინების საჯაროდ გავრცელების შესახებ განჩინების სასამართლოს შენობაში თვალსაჩინო ადგილზე და სასამართლოს ვებ გვერდზე განთავსებით, იმ დროს, როდესაც მოპასუხეს თვალთ არ უნახავს ეს განჩინება. ჩვენ ვიცი, რომ კანონის თანახმად, მხარეს აუცილებლად უნდა განემარტოს მოსამართლის მიერ, რომ თუ არ წარადგენს შესაგებელს განსაზღვრულ ვადაში, მის წინააღმდეგ გამოვა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო. როგორც ავლნიშნეთ, უზენაესი სასამართლო სავალდებულოდ მიიჩნევს და ასეც უნდა იყოს, რომ მოპასუხეს დადგენილი წესით უნდა ჰქონდეს ჩაბარებული სარჩელი და თანდართული მასალები და ამომწურავად უნდა ჰქონდეს განმარტებული 201-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის ფარგლებში დანიშნული საპროცესო ვადის არასაპატიოდ დარღვევის ნეგატიური შედეგების თაობაზე, მაშინ, როდესაც საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს დაფაზე რამდენიმე დღით გაკრული განჩინება, რომლის არსებობის შესახებ მოპასუხემ არაფერი არ იცის, შედეგების განმარტებაზე რომ აღარაფერი ვთქვათ, შევა კანონიერ ძალაში და მოსამართლე გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას, იგივე მეთოდით, ისე შევა კანონიერ ძალაში დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, რომ მოპასუხეს არაფერი ეცოდინება, თუ რა ხდება მის თავს. ჩვენი რეკომენდაციაა: **1.** ამოღებულ იქნეს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლის პირველ ნაწილში სიტყვები „სასამართლოს შენობაში თვალსაჩინო ადგილზე ან“. **2.** ამოღებულ იქნეს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლის მეორე ნაწილში

სიტყვები „შენობაში თვალსაჩინო ადგილზე ან“. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგნაირად: **1.** თუ მხარის ადგილსამყოფელი უცნობია ან მისთვის სასამართლო უწყების ჩაბარება სხვაგვარად ვერ ხერხდება, სასამართლო უფლებამოსილია გამოიტანოს განჩინება სასამართლო შეტყობინების საჯაროდ გავრცელების შესახებ. სასამართლო შეტყობინება საჯაროდ ვრცელდება შესაბამისი სასამართლოს ვებგვერდზე განთავსებით ან დაინტერესებული მხარის მოთხოვნის შემთხვევაში - მისივე ხარჯებით იმ გაზეთში, რომელიც მასობრივადაა გავრცელებული მხარის საცხოვრებელი ადგილის შესაბამის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულში, ან ინფორმაციის სხვა საშუალებებში გამოქვეყნებით. **2.** ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სასამართლო უწყება მხარისათვის ჩაბარებულად ითვლება სასამართლო შეტყობინების შესაბამისი სასამართლოს ვებგვერდზე განთავსებიდან ან გაზეთში ან ინფორმაციის სხვა საშუალებებში გამოქვეყნებიდან მე-7 დღეს.

უკეთესი იქნება თუ შევა ცვლილება საპროცესო კოდექსში, სადაც მითითებული იქნება მხოლოდ ერთი გაზეთი, რომელიც იქნება სპეცილური, საჯარო ინფორმაციისათვის, რითაც თავიდან იქნება აცილებული ის სავალალო შედეგები, რასაც დღევანდელი კანონმდებლობა უწყობს ხელს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს მიერ დანიშნულ ვადაში, მოპასუხე ვალდებულია სასამართლოს წარუდგინოს შესაგებელი სარჩელში დასმულ საკითხებსა და მტკიცებულებებთან დაკავშირებით. მოპასუხემ აუცილებელია მიუთითოს თავისი მოსაზრება სარჩელთან დაკავშირებით, ცნობს თუ არა სარჩელს, თუ არ ცნობს – რა ფაქტებსა და გარემოებებს ემყარება მისი შესაგებელი. აუცილებელია მითითებული იყოს მტკიცებულებები, რომლებიც დაადასტურებს მის მიერ მითითებულ გარემოებებს. თუ ასეთი მითითებული იქნება, მაშინ აუცილებელია, დართული იყოს შესაგებელზე ასეთი მტკიცებულება, ან თუ მოპასუხეს არ შეუძლია იმ ეტაპზე მისი წარდგენა, მოპასუხემ სასამართლოს უნდა მიმართოს მტკიცებულებათა წარდ-

გენის გადავადების მოთხოვნით, წინააღმდეგ შემთხვევაში მოპასუხეს აღარ ექნება უფლება შემდგომ წარადგინოს მტკიცებულება.

მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის მე-7 ნაწილი სასამართლოს ავალდებულებს გამოიტანოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, შესაგებლის წარუდგენლობის გამო. ვფიქრობთ, რომ ეს მუხლი ამოღებული უნდა იქნეს. როგორც სასამართლო პრაქტიკამ აჩვენა, აღნიშნული საფუძვლით დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა და მისი შედეგები გაცილებით დიდ დროსთან არის დაკავშირებული. თუ დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არ გასაჩივრდა, მალე შედის კანონიერ ძალაში, მაგრამ ასეთი გადაწყვეტილებები მეტწილად საჩივრდება და გასაჩივრების შემთხვევაში, როგორც ავლნიშნეთ, დიდ დროს აკარგვინებს მხარეებს და სასამართლოს. ჩვენი აზრით, შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში, უნდა დაინიშნოს ჩვეულებრივ საქმის განხილვა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, მოპასუხეს არ ექნება უფლება წარადგინოს თავისი მოსაზრება სარჩელში მითითებულ თითოეულ ფაქტობრივ გარემოებასა და მტკიცებულებებზე და სწორედ ეს იქნება საფუძველი მის წინააღმდეგ გამოტანილი სასამართლო გადაწყვეტილებისა, რაც გასაჩივრდება ჩვეულებრივი გადაწყვეტილების გასაჩივრებისათვის კანონით დადგენილი წესით და ამით თავიდან იქნება აცილებული შესაგებლის წარუდგენლობის გამო, გამოტანილი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრებისათვის დაკარგული დრო. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული 2321 მუხლი (დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო) ვერ უზრუნველყოფს იმ მიზნის განხორციელებას, რომელიც, ალბათ, თავის დროზე აღნიშნული მუხლის დამატების საფუძველი გახდა. სასამართლო პრაქტიკამ აჩვენა, რომ არც თუ იშვიათია ამ მუხლის გამოყენება. თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ 2013 წლიდან 2014 წლის 11 ივლისის მდგომარეობით მიღებული იქნა 6.747 (ექვსი ათას შვიდას ორმოცდაშვილი) დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. რაც შეეხება დანარჩენ ინფორმაციას - რამდენი ასეთი გადაწყვეტილება გასაჩივრდა, რამდენი გაუქმდა, რამდენი დარჩა ძალაში, გაურკვეველია,

რადგან თბილისის საქალაქო სასამართლოში არ ხორციელდება საქმეების (ინფორმაციის) სტატისტიკური აღრიცხვა და დამუშავება. ანალოგიური მდგომარეობაა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში, არ არსებობს არც გასაჩივრებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს და არც თვით სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილებების სტატისტიკური აღრიცხვა და დამუშავება.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს მაგალითს თუ განვიხილავთ, დავრწმუნდებით, თუ რა სავალალო მდგომარეობაა. წელიწადნახევარში 6.747 დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო, ძალიან ბევრია, უმეტესობა გასაჩივრდებოდა. უმეტეს შემთხვევაში, პირველი ინსტანციის სასამართლო არ აუქმებს თავის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებას, სასამართლოების გადატვირთულობის გამო და საქმეს აგზავნის სააპელაციო სასამართლოში. აღნიშნული საქმეების განხილვა დიდხანს გრძელდება, რაც ხელს უშლის სწრაფი მართლმსაჯულების განხორციელებას. პრობლემა თავიდან რომ იქნეს აცილებული, აუცილებლად მიგვაჩნია, რომ 2321 მუხლი (დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო) გაუქმდეს. ეს ინსტიტუტი, როგორც ავლნიშნეთ, ხელს უშლის სწრაფი მართლმსაჯულების განხორციელებას, მიგვაჩნია, რომ ეს ინსტიტუტი ზედმეტი რგოლია, რადგან ე.წ. „ურჩი მოპასუხე“ ისედაც შეიძლება დაისაჯოს, თუკი არ წარადგენს შესაგებელს და არ დაიცავს თავს სარჩელისაგან. 201-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, მოპასუხე თუ არ ეთანხმება სარჩელში მოყვანილ რომელიმე გარემოებას, იგი ვალდებულია მიუთითოს ამის მიზეზი და დაასაბუთოს შესაბამისი არგუმენტაციით. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მას ერთმევა უფლება შეასრულოს ასეთი მოქმედება საქმის არსებითად განხილვის დროს. 201-ე მუხლის მე-5 ნაწილის თანახმად კი, მოპასუხე ვალდებულია პასუხს დაურთოს მასში მითითებული ყველა მტკიცებულება. თუ მოპასუხეს საპატიო მიზეზით არ შეუძლია პასუხთან ერთად მტკიცებულებათა წარდგენა, იგი ვალდებულია, ამის შესახებ მიუთითოს პასუხში. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მოპასუხეს ერთმევა უფლება, შემდგომში წარადგინოს მტკიცებულებები. აღნიშნულის შესაბამისად, თუ მოპასუხე არ წარადგენს საერთოდ შესაგებელს, მას აღარ ექნება უფლება

წარადგინოს შესაგებელი და დაიცვას თავი. ასეთ შემთხვევაში უნდა დაინიშნოს სხდომა, სადაც მოპასუხისაგან მტკიცებულებათა მიღება აღარ მოხდება და სასამართლო მოისმენს მოპასუხის მხოლოდ სამართლებრივ მოსაზრებებს. ამ დროს სასამართლო მიიღებს ჩვეულებრივ გადაწყვეტილებას, რომელიც გასაჩივრდება სააპელაციო წესით. საქმის ასეთი განვითარებით, თავიდან იქნება აცილებული შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრებისათვის დაკარგული დრო. თუ მოპასუხე საპატიო მიზეზით ვერ წარადგენს პასუხს (შესაგებელს), მაშინ მას უნდა მიეცეს ვადა შესაგებლის წარსადგენად.

ვფიქრობთ, იმ შემთხვევაში, თუ მოპასუხე ვერ წარადგენს პასუხს (შესაგებელს), შეიძლება დაინიშნოს მოსამზადებელი სხდომა. ჩვენს პოზიციას ამყარებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 205-ე მუხლის პირველი ნაწილის დათქმა: „თუ მოსამართლის აზრით, სასამართლო განხილვისათვის საქმის სათა-

ნადოდ მომზადების ინტერესი ამას მოითხოვს“, მოსამართლე უფლებამოსილია დაინიშნოს მოსამზადებელი სხდომა. ჩვენი პოზიცია ემყარება სწრაფი მართლმსაჯულების განხორციელების პრინციპს. ამით კი ილახება როგორც მოპასუხის, ასევე, მოსარჩელის უფლებები, გამოირიცხება გასაჩივრების ზედმეტი რგოლი, საქმის განხილვის შედეგად, სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება კი გასაჩივრდება მხოლოდ სააპელაციო წესით.

რაც შეეხება სისხლის სამართალში არსებულ ხარვეზებს, მხოლოდ ყველაზე მტკიცებულ საკითხს შეეხები, ეს არის ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის არსებობა. თავიდანვე ვამბობდი, რომ ეს იყო დიდი შეცდომა, სულ რამდენიმე საქმე იქნა განხილული და ნათლად ჩანს, რომ ვერ ამართლებს თავის დანიშნულებას. დიდი იმედი გვაქვს, რომ ეს ინსტიტუტი მალე გაუქმდება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. არხოშაშვილი ლ. “შესაგებლის წარმოუდგენლობის გამო, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღებასთან დაკავშირებული პრობლემატური საკითხები“ ჟურნალი „ადვოკატი“ №1-2 2015 წ გვ.90.
2. საქართველოს კონსტიტუცია Matsne.gov.ge
3. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი Matsne.gov.ge

CURRENT PROBLEMS OF JUSTICE AND THE WAYS OF THEIR SOLUTION

Leila Arkhoshashvili

Doctorant of the Grigol Robakidze University, School of Law, lawyer

REZUME

Key words:

COURT, DECISION, ADVERSARIAL

In the article “Actual judicial problems and their solutions” are discussed the difficulties that hinder swift judicial administration.

A merger of the courts limits the right to apply to the court. Our recommendation is that the united courts should be returned to the position existed before 2004.

It is necessary to increase the number of judges. A judge must not be appointed, a judge should be elected by the people.

The so-called “enveloping” of a claim should not occur in the court.

It is problematic in case of shortcoming to make a decree about the refusal to admit the claim (application). It would be better if the judge made a decree

about a shortcoming.

The stipulation of the 78 Article of the Civil Code of Georgia represents a problem. This stipulation gives to the court in its sole discretion the possibility to post a decree about the notice public dissemination in “a prominent place” of the court building. It would be better, if the change was made to the Procedure Code, where one newspaper will be indicated which will be a special one for public information.

We consider the Institution of a default decision in case of the non-submission of the objection should be abolished.

We reckon the Jury institution in the criminal law is an erroneous one.

Notes:

1. <http://ipress.ge/new/3527-nino-gvenetadze-qveyanas-aqvs-realuri-shansi-miighos-miukerdzoebeli-martlmsajuleba> (GEO)
2. <http://ka.wikipedia.org/wiki/> (GEO)
3. The Chamber of Civil Cases of the Supreme Court of Georgia. The Supreme Court of Georgia. 2011. Case №9-998-ს-7-2011. The decisions of the Supreme Court on the civil, corporative and other categories of cases. www.supremecourt.ge (GEO)
4. www.supremecourt.ge/news/id/238 (GEO)
5. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346> (GEO)
6. The Chamber of Civil Cases of the Supreme Court of Georgia. The Supreme Court of Georgia. 02.23.2009. Case №12. The decisions of the Supreme Court on the civil, corporative and other categories of cases, p.90. www.supremecourt.ge (GEO)

Bibliography:

1. Arkhoshashvili, L., 2015. “The problematic issues concerning the adoption of a default decision by reason of the non-submission of the objection”. “Advocati”, №1-2. (GEO)
2. The Constitution of Georgia. matsne.gov.ge (GEO)
3. 2.Civil Procedures Code of Georgia. matsne.gov.ge (GEO)